

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองการศึกษา เทศบาลตำบลบาง ไทร. ๐ ๔๒๔๔ ๒๐๘๘ ต่อ ๑๐๗

ที่ บก ๗๒๒๐๕/

วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง รายงานผลการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลบาง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลบาง

เรื่องเดิม

ตามที่กองการศึกษา เทศบาลตำบลบาง ร่วมกับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งในสังกัดเทศบาลตำบลบาง ผู้นำชุมชน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลบาง พี่น้องประชาชน ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลบาง ระหว่างเดือน กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๖๘ ขึ้น เพื่อรวบรวม บันทึกข้อมูลภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีในท้องถิ่น และจัดเก็บไว้อย่างเป็นระบบง่ายต่อการค้นคว้าของผู้สนใจศึกษา ประชาชนชาวบ้านได้ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบมาให้บริการที่ศูนย์สารสนเทศและห้องสมุดชุมชนตำบลบาง เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ใน website ของเทศบาลตำบลบาง

ข้อเท็จจริง

บัดนี้ กองการศึกษา เทศบาลตำบลบาง ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลบางเสร็จเรียบร้อยแล้ว บรรลุตามวัตถุประสงค์แล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๘ นั้น

ข้อพิจารณาและข้อเสนอ

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงขอรายงานผลการดำเนินการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลบาง ดังกล่าว เห็นควรเสนอผู้บริหารทราบผลการดำเนินการตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

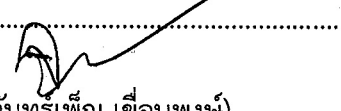
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นายณนดกิจ หล้ามี)

นักวิชาการศึกษารักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการกองการศึกษา

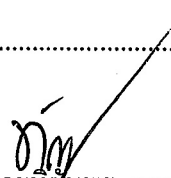
ความเห็นของปลัดเทศบาลตำบลบาง

(นางจันทร์เพ็ญ เชื้อนพงษ์)

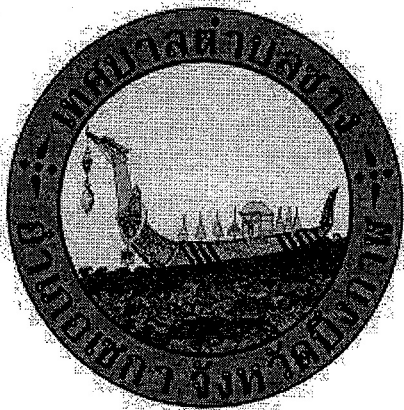
รองปลัดเทศบาล รักษาการแทน
ปลัดเทศบาลตำบลบาง

ความเห็นของนายกเทศมนตรีตำบลบาง

(นายทศมพร วรรณภูมิ)

นายกเทศมนตรีตำบลบาง

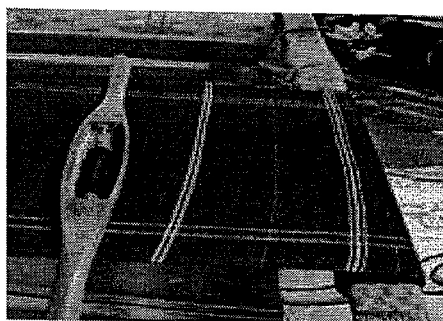
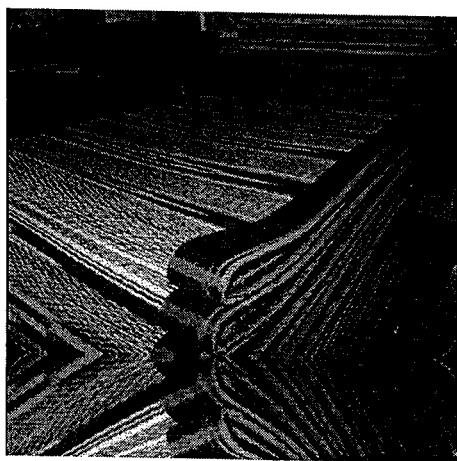

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลซาง อำเภอลำทะเมนชัย

จังหวัดบึงกาฬ

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดย เทศบาลตำบลช้าง

อำเภอ เชกา จังหวัด บึงกาฬ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น โดย เทศบาลตำบลช้าง อำเภอเชกา จังหวัดบึงกาฬ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชการ 2560 มาตรา 57 รัฐต้อง (1) อนุรักษ์ พื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี อันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ ส าหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการด าเนินการด้วย ภูมิปัญญาไทยมีความส าคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทย สามารถปรับ ประยุกต์ หลักธรรมค าสอน ทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติ ได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เทศบาลตำบลช้าง ได้เล็งเห็น ความส าคัญของภูมิปัญญา ท้องถิ่น จึงได้จัดทำ โครงการส ารวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือ ปราชญ์ท้องถิ่น ต่อไป ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้าน คิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแก้ปัญหา เป็นทั้ง สติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความ ครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางด าเนินชีวิตใน วงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ ความรู้ใน หลายวิชา ดังที่ ส านักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้จำแนกไว้รวม 10 สาขา

คือ 1. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และ เทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐาน คุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพา ตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การท ากการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

2. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จัก ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อ เชลลอการน ำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้าน การบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถ พึ่งตนเองทาง เศรษฐกิจได้ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจ ำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มหัตถกรรม และอื่นๆ เป็นต้น

3. สาขากาพย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและ รักษาสุขภาพ ของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทาง ด้านสุขภาพและอนามัยได้

4. สาขากาพย์การแพทย์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับ การจัดการ แพทย์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่า ของ แพทย์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

5. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการ การค้า การ สะสมและ บริการกองทุนและธุรกิจในชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและ โภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความ เป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

6. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกัน คุณภาพชีวิต ของคนให้ เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม

7. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

8. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงาน ด้านต่างๆ ทั้ง ขององค์กร ชุมชน องค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้าน ระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขา การจัดการที่มี ความสาคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนา และถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิภาพ

9. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงาน เกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

10. สาขาศาสนาและประเพณีหมายถึง ความสามารถประยุกต์และ ปรับใช้หลักธรรม คำสอนทาง ศาสนาความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่า ให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้ บังเกิดผลดีต่อบุคคลและ สิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น ประเพณี/วัฒนธรรม ในพื้นที่ตำบลวังจันทร์ อ.เขาแก้วกระเจา จังหวัดเพชรบุรี ประเพณีวันสงกรานต์ สงกรานต์หมายถึง การสงท่ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่คือ ตั้งแต่ 13 - 15 เมษายน แต่เดิม วันขึ้นปีใหม่ไทย คือ วัน เริ่มปีปฏิทินของไทย จนถึง พ.ศ. 2431 และได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นวันที่ 1 เมษายน เป็นวันขึ้น ปีใหม่ จนถึง พ.ศ. 2483 ประเพณีวันเข้าพรรษา "เข้าพรรษา" แปลว่า "พักฝน" หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ประจำ ณ วัดใดวัดหนึ่งระหว่างฤดูฝน พระพุทธเจ้าจึงทรงวางระเบียบการจำพรรษาให้ พระภิกษุอยู่ประจำ ที่ตลอด

3 เดือน ในฤดูฝน คือ เริ่มตั้งแต่ วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี เรียกว่า "บุริมพรรษา" ประเพณีวันออกพรรษา ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 เรียกว่าอย่างหนึ่งว่า "วันปาวณา" หรือ "วันมหาปาวณา" คือวันที่

พระสงฆ์ท่านปวารณากรรม คือเปิดโอกาสให้ เพื่อนพระภิกษุว่ากล่าวตักเตือนกันด้วยเมตตาจิตได้ เมื่อได้เห็น ได้ ทั้งหรือสงสัย ในพฤติกรรมของกันและกัน ประเพณีบุญมหากฐิน กฐินมีกำหนดระยะเวลาถวาย จะถวาย ตลอดไปเหมือนผ้าชนิดอื่นมิได้ ระยะเวลานั้นมีเพียง 1 เดือน คือตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ไปจนถึงวัน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 (วันเพ็ญเดือน 12) ระยะเวลานี้เรียกว่า กฐินกาล คือ ระยะเวลา ทอดกฐิน หรือ เทศกาล ทอดกฐิน

แยกตามประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลขาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการเกษตร

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
1	เลี้ยงปลากระชัง	นายบุญทัน บุญเพ็ง	บ้านท่าเรือ หมู่ 8
2	เลี้ยงสุกร	ตนตาลฟาร์ม	บ้านสันกำแพง หมู่ที่ 7
3	เลี้ยงไก่ไข่	ตนตาลฟาร์ม	บ้านสันกำแพง หมู่ที่ 7
4	อาชีพเลี้ยงโคกระบือ	นายบุญศรี ต้นสิงห์	บ้านจอมกอก หมู่ที่ 3
5	อาชีพเลี้ยงโค	นายมุกดา ฤกษ์ชัย	บ้านโนนสง่า หมู่ที่ 10

ด้านหัตถกรรม สิ่งประดิษฐ์ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
1	ทอผ้ามัดหมี่	นางเนรมิต ว่องไว	บ้านขางใต้ ม.9
2	การทอเสื่อจากต้นกก	นางดี ฝ่ายอุบล	บ้านขาง ม.1
3	ไม้กวาดทางมะพร้าว	นายประเสริฐ ทองแดง	บ้านโนนสง่า ม.10
4	ทำธงราว สูง 3 เมตร	นางสุพัตรา มุกเสื่อ	บ้านท่าสำราญ ม.2

ด้านอาหาร เครื่องดื่ม สมุนไพรและยารักษาโรค

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
1	น้ำยาสระผม	นางทวิ อินดาวงค์	บ้านโนนสง่า ม.10
2	น้ำยาล้างจาน	นางทวิ อินดาวงค์	บ้านโนนสง่า ม.10
3	ทำปลาต้ม ปลาจุก	นางไสว วงศ์ศรี	บ้านท่าสำราญ ม.2
4	ขนมนางเล็ด หรือข้าวแต๋น	นางพัชรี สิทธิโชติ	บ้านขางเหนือ หมู่ที่ 13

ด้านการแพทย์แผนไทย

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
1	การนวดแผนไทย	นางแววตา ฝ่างมงคล	บ้านจอมกอก ม.3

ด้านศิลปกรรม

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
1	วงดนตรี พื้นบ้าน	นายสมนึก ทองแดง	บ้านโนนสง่า ม.10
2	การเล่นพิณ	เด็กชายชโนทัย ไบธรรม	บ้านช้างเหนือ ม.13

ด้านภาษาและวรรณกรรม

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
1	บทร้องเพลงพื้นบ้าน	นายสมร พืชทอง	บ้านโนนสง่า ม.10
2	ประวัติบ้านช้าง	นายอนุญ พร้อมโรงสงค์	บ้านช้างเหนือ ม.13

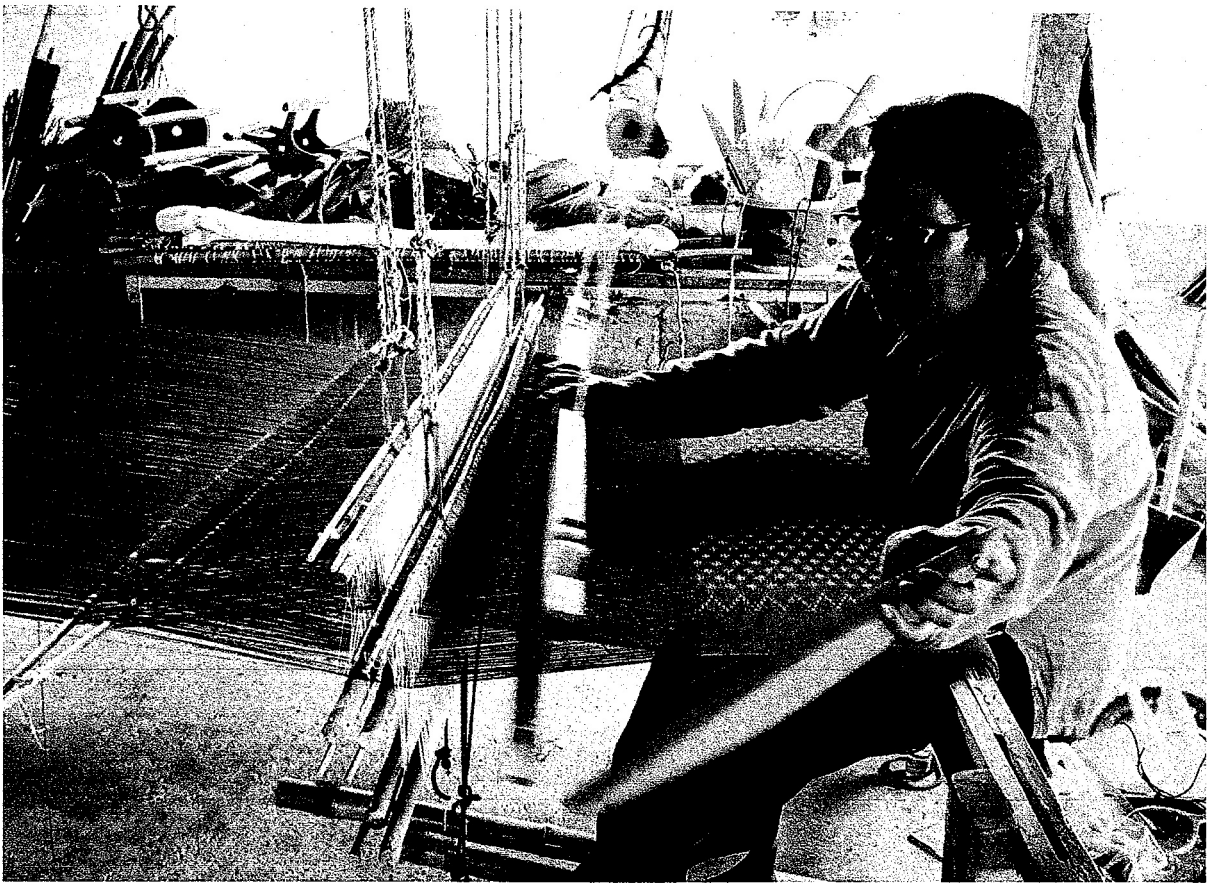
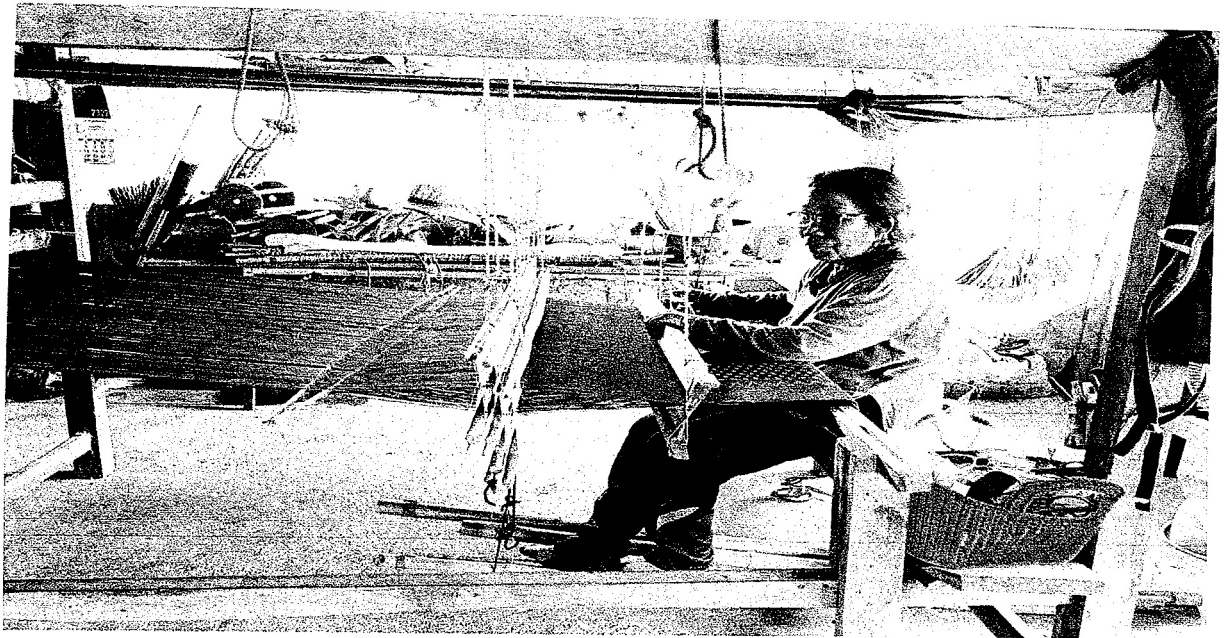
ด้านศาสนา และวัฒนธรรม

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
1	พิธีกรรมทางศาสนา	นายสมร พืชทอง	บ้านโนนสง่า ม.10
2	พิธีกรรมทางศาสนา	นายอนุญ พร้อมโรงสงค์	บ้านช้างเหนือ ม.13
3	พิธีกรรมทางศาสนา	นายวิสุทธิ สิงห์ฮ้อย	บ้านช้าง ม.1

อาชีพหัตถกรรม ทอผ้ามัดหมี่ บ้านนางใต้ หมู่ที่ 9

กลุ่มสตรีทอผ้ามัดหมี่

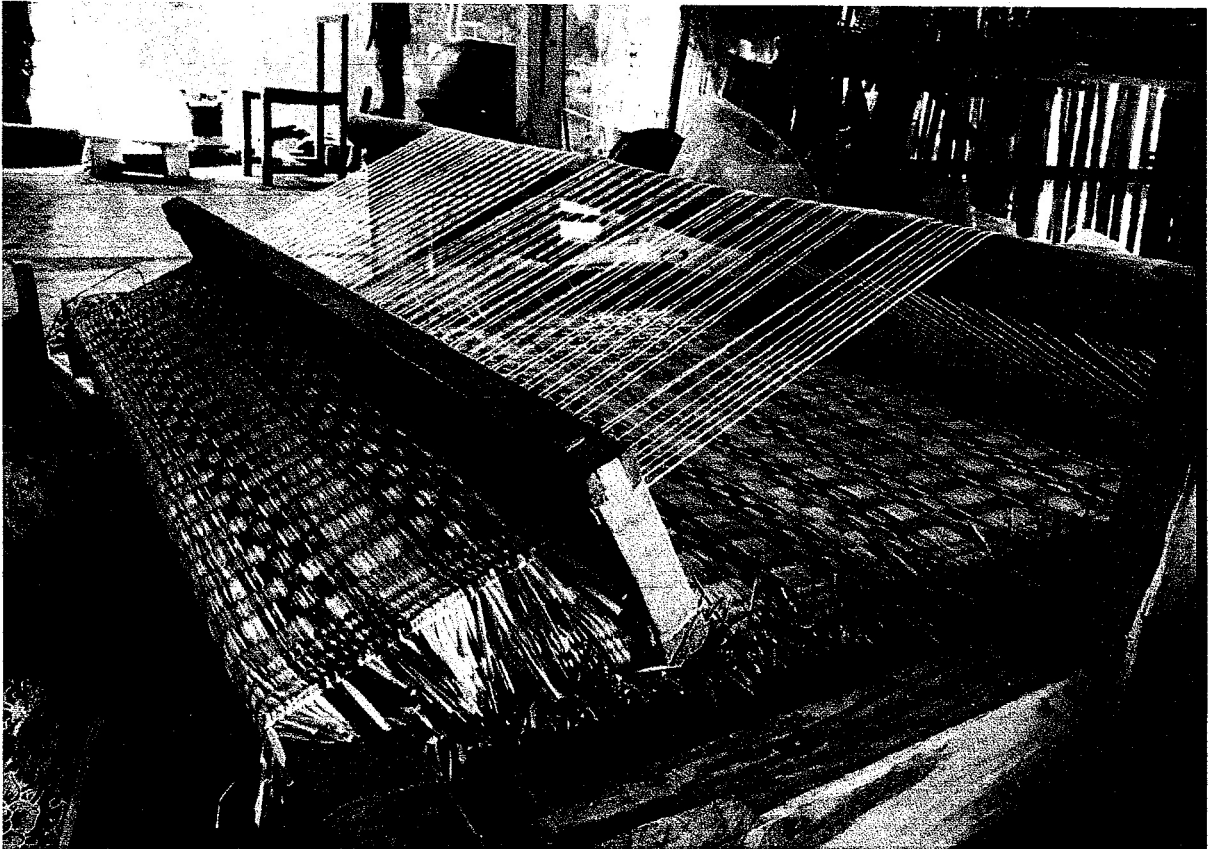
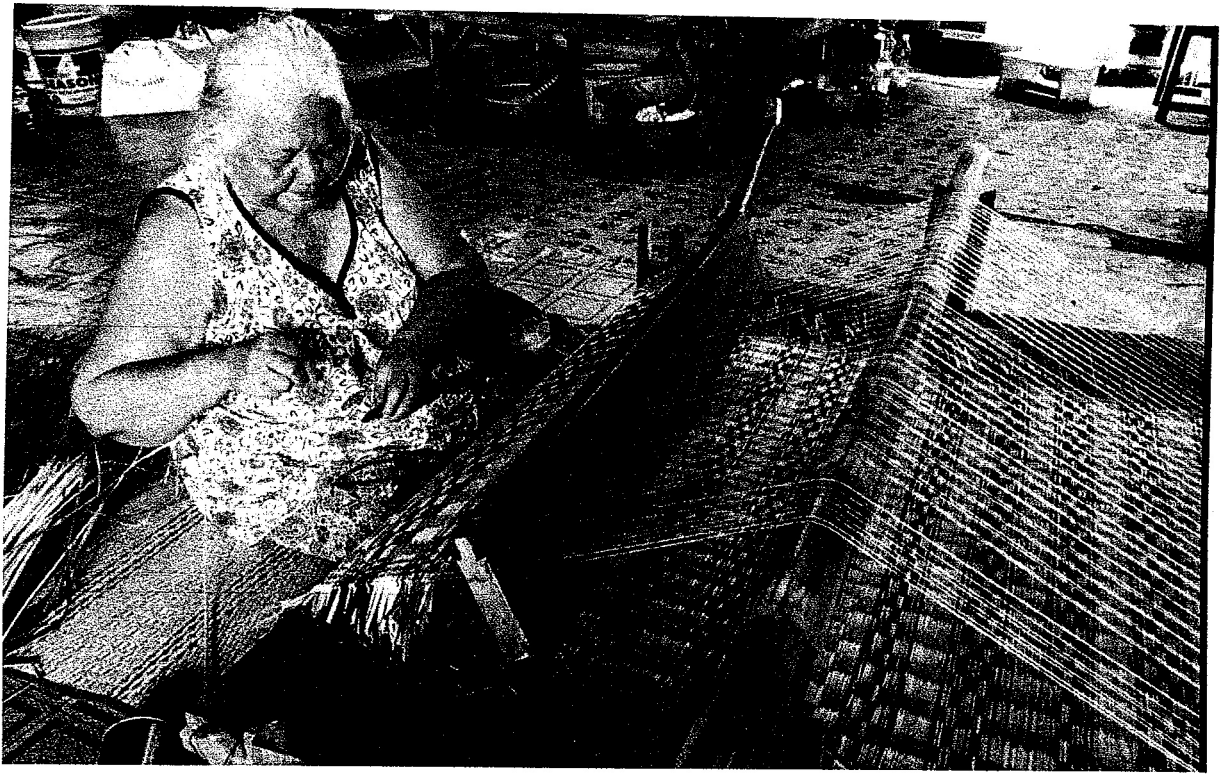

อาชีพหัตถกรรม การทอเสื่อจากต้นกก บ้านซางใต้ หมู่ที่ 1

กลุ่มสตรีทอเสื่อ

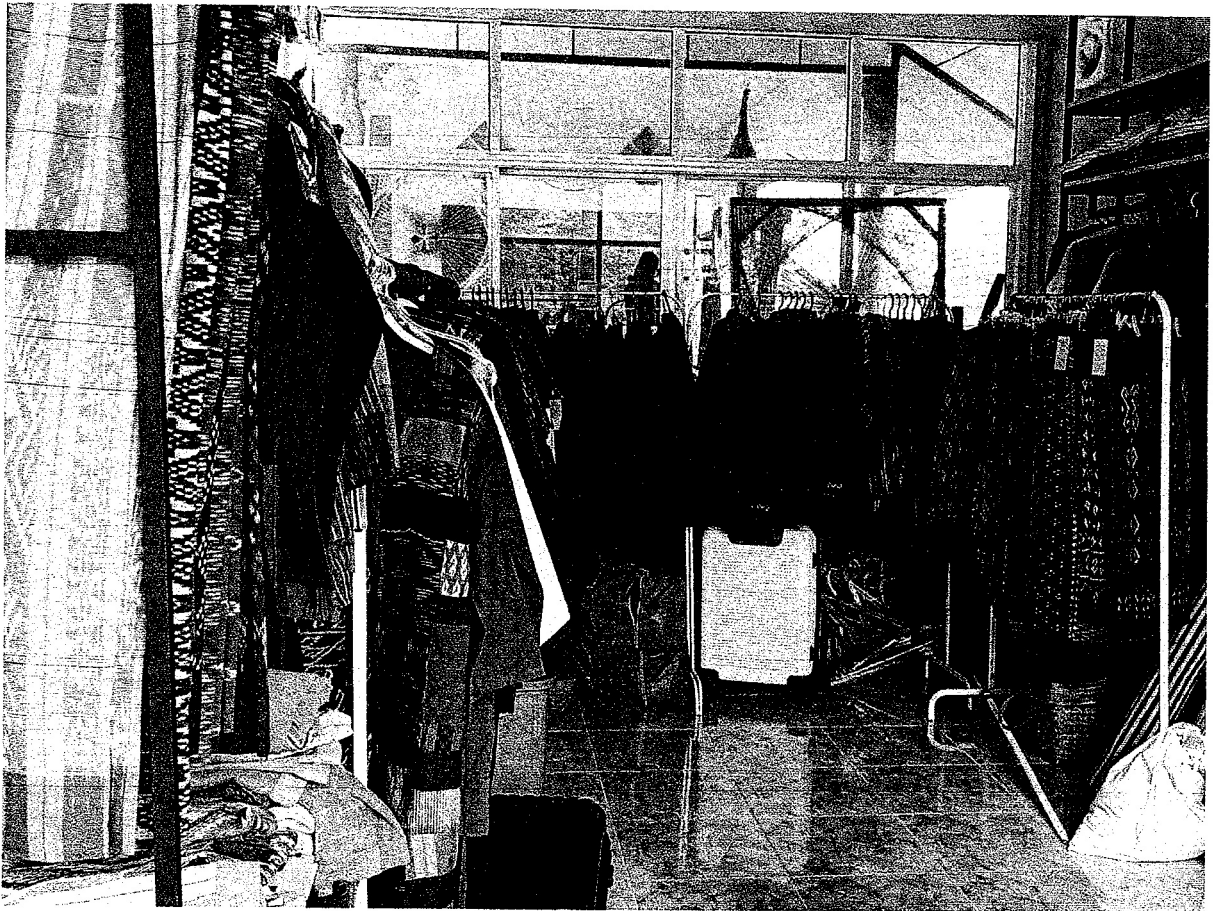

อาชีพหัตถกรรม การทอผ้าคราม บ้านดงสาร หมู่ที่ 6

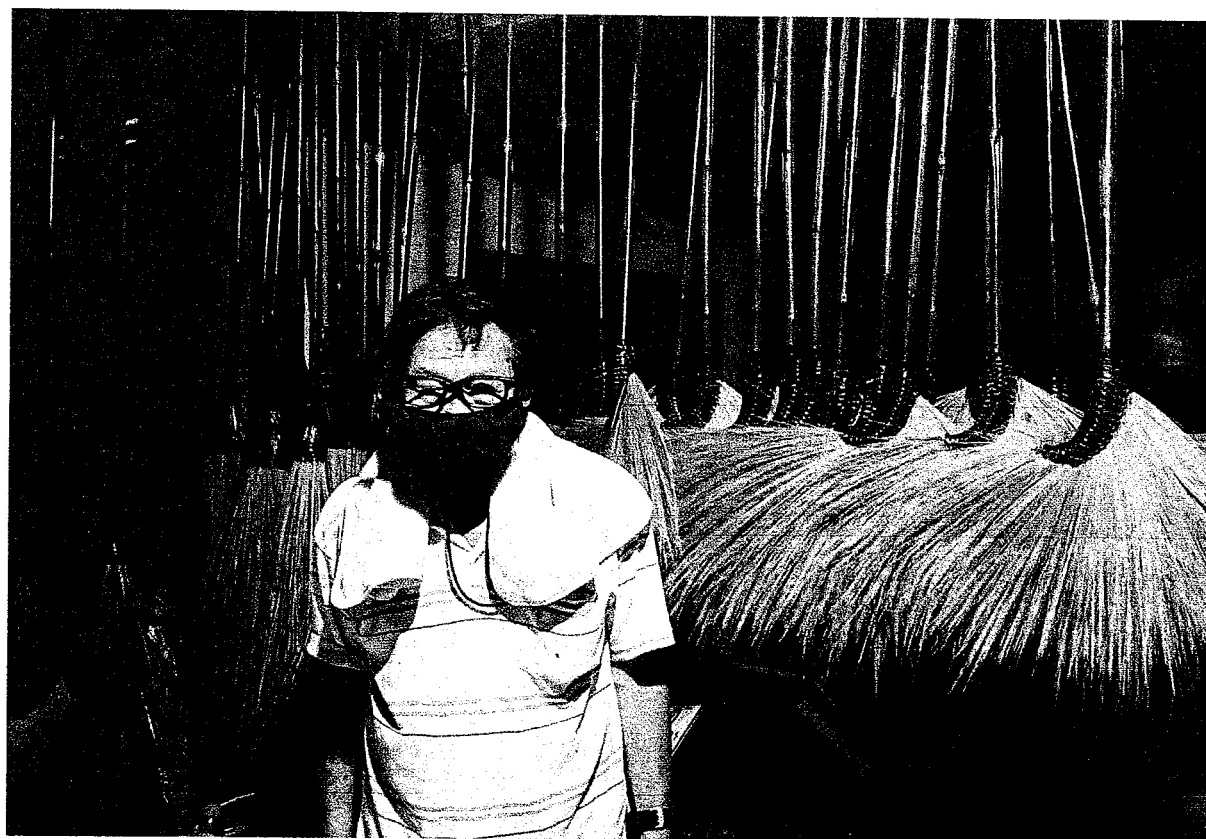
กลุ่มทอผ้าคราม

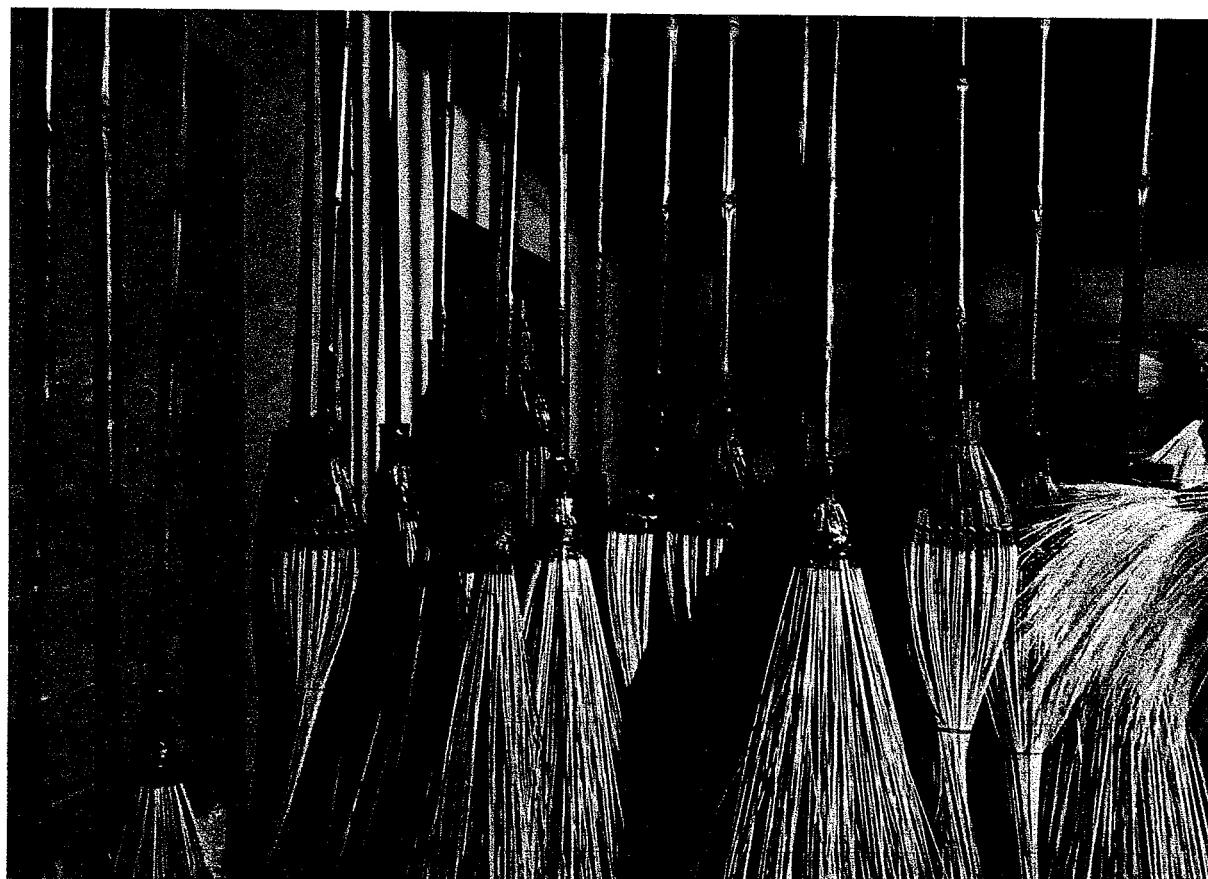
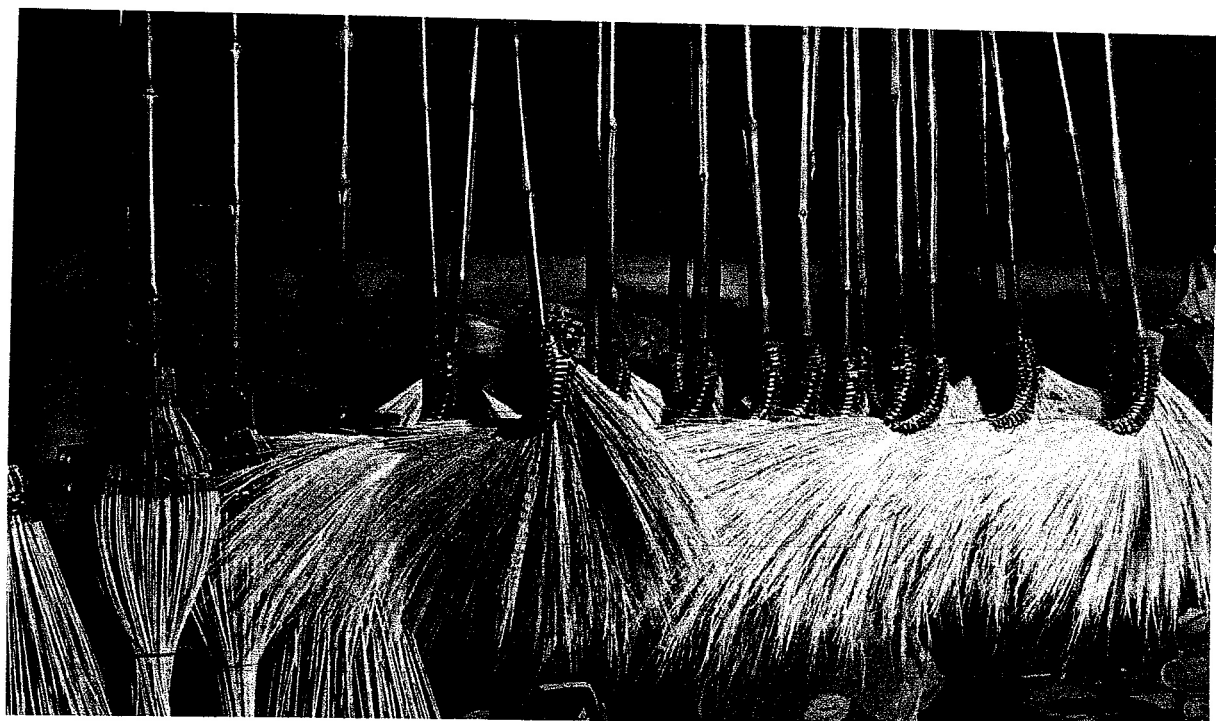

อาชีพหัตถกรรม การทำไม้กวาด บ้านโนนสง่า หมู่ที่ 10

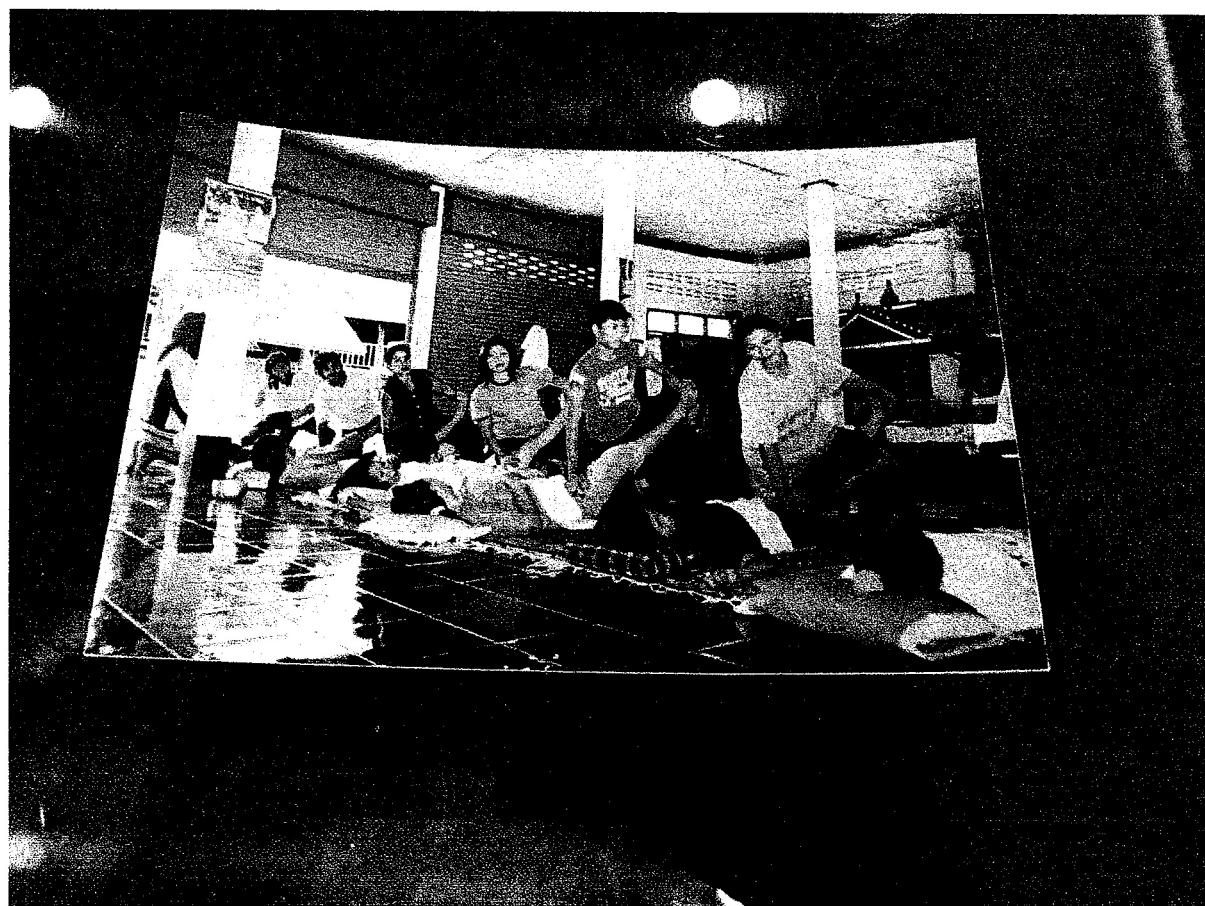
นายประเสริฐ ทองแดง

อาชีพการบริการ นวดแผนไทย บ้านซ่อมมกอก หมู่ที่ 3

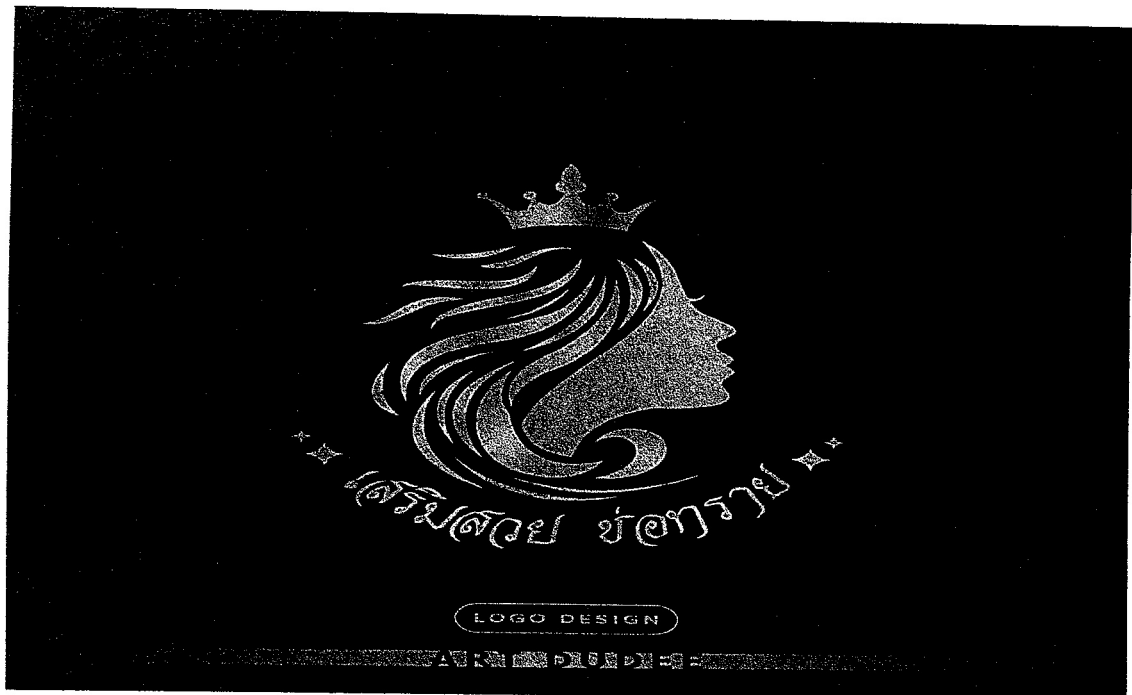
นางแววตา ผ่องมงคล

อาชีพการบริการ ช่างทำผม บ้านโนนสง่า หมู่ที่ 10

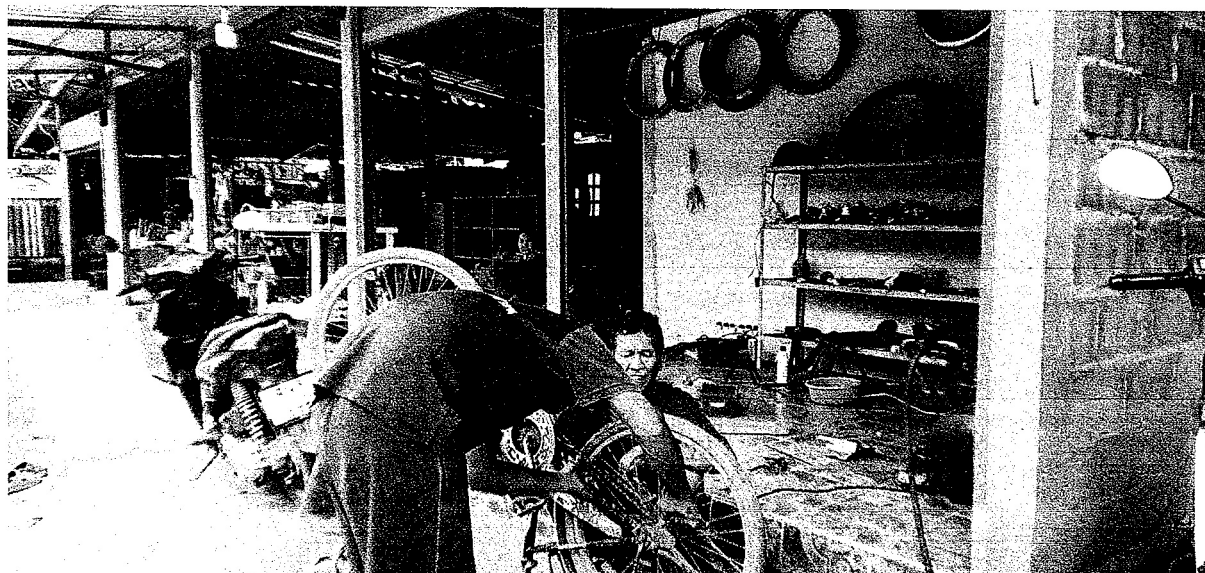
นางช่อเพชร เดชโธสงค์

อาชีพการบริการ ช่างซ่อมรถ บ้านซางใต้ หมู่ที่ 9

นายบุญมา สิงห์ฮ้อย

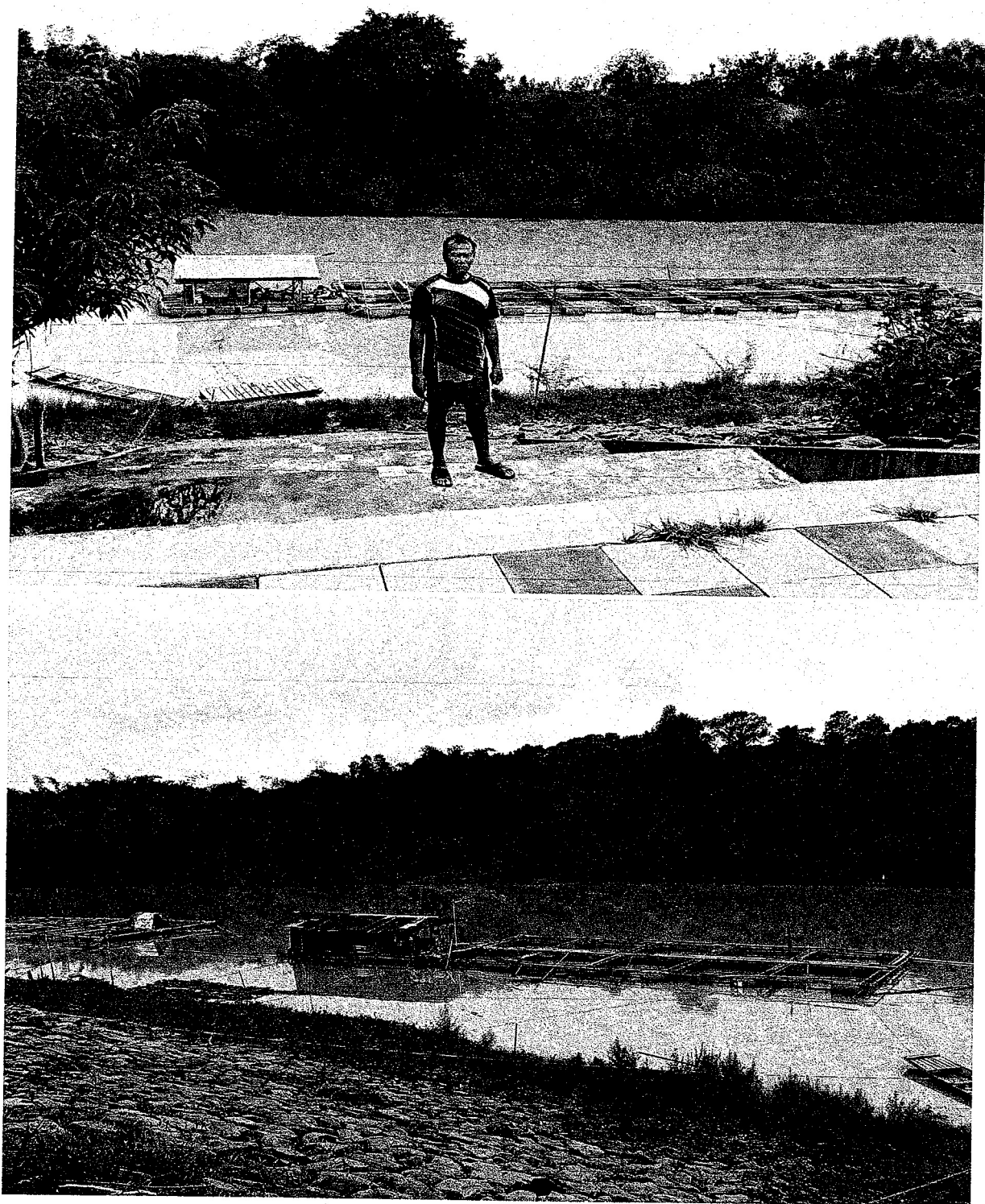
อาชีพการทำปลาต้ม,อาชีพการทำปลาร้า บ้านท่าสำราญ หมู่ที่ 2

แม่ไสว วงศ์ศรี

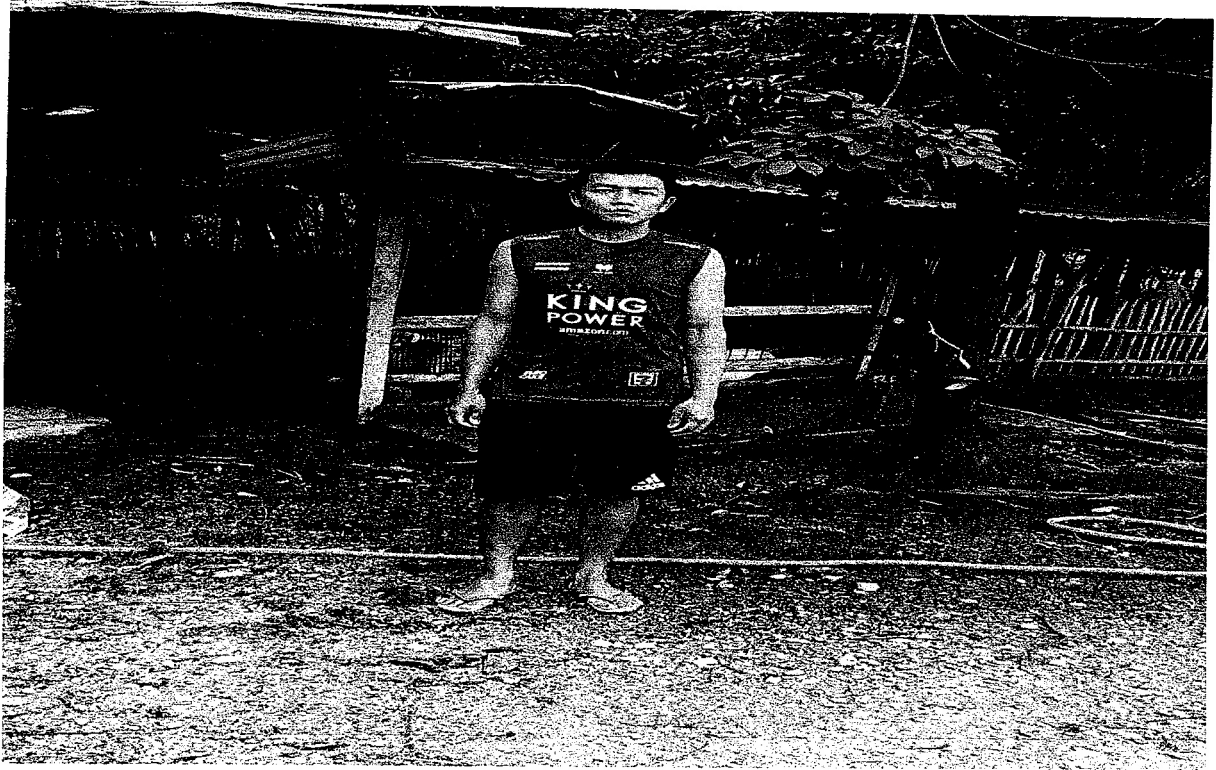
อาชีพเลี้ยงปลานิลในกระชัง บ้านท่าเรือ หมู่ที่ 8

นายบุญทัน,นายบุญเพ็ง

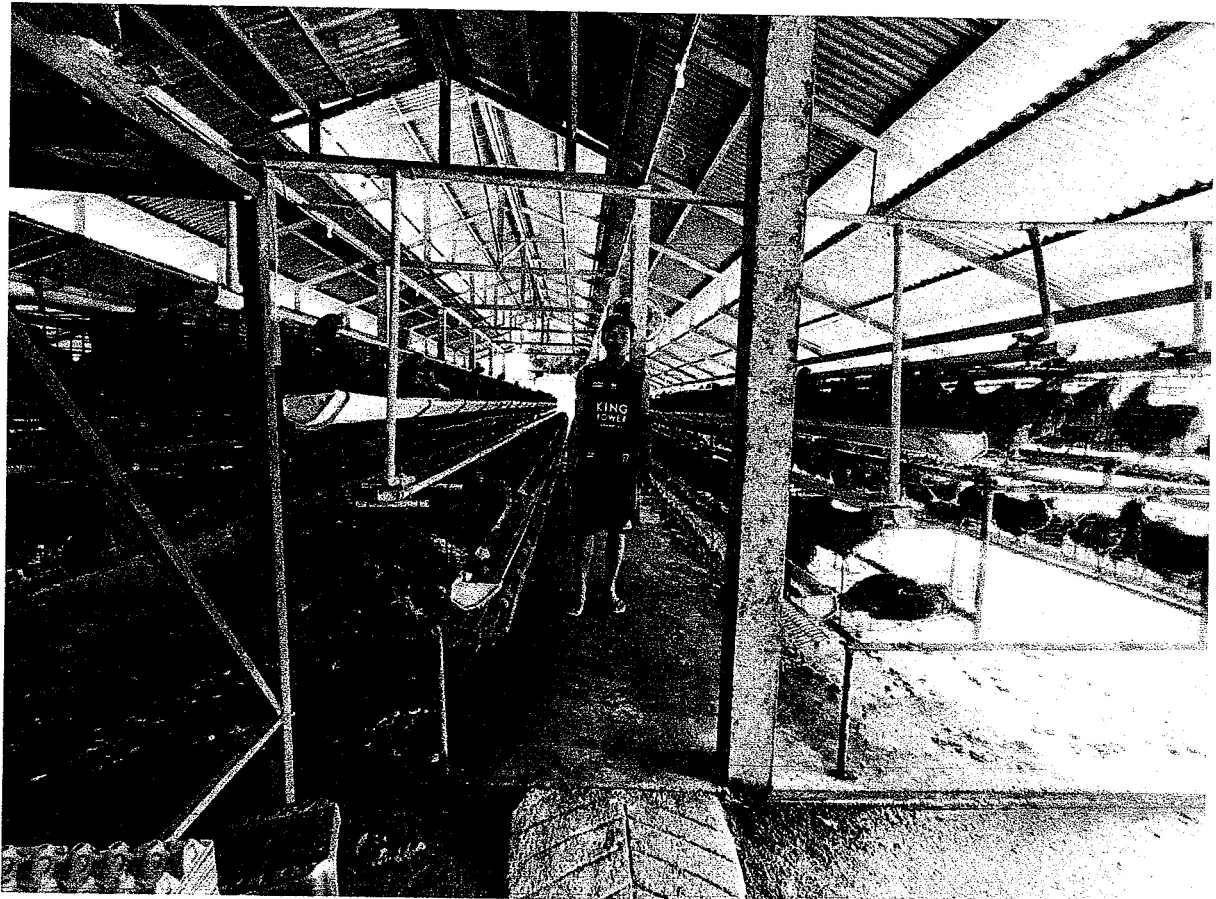
อาชีพเลี้ยงสุกร บ้านสันกำแพง หมู่ที่ 7

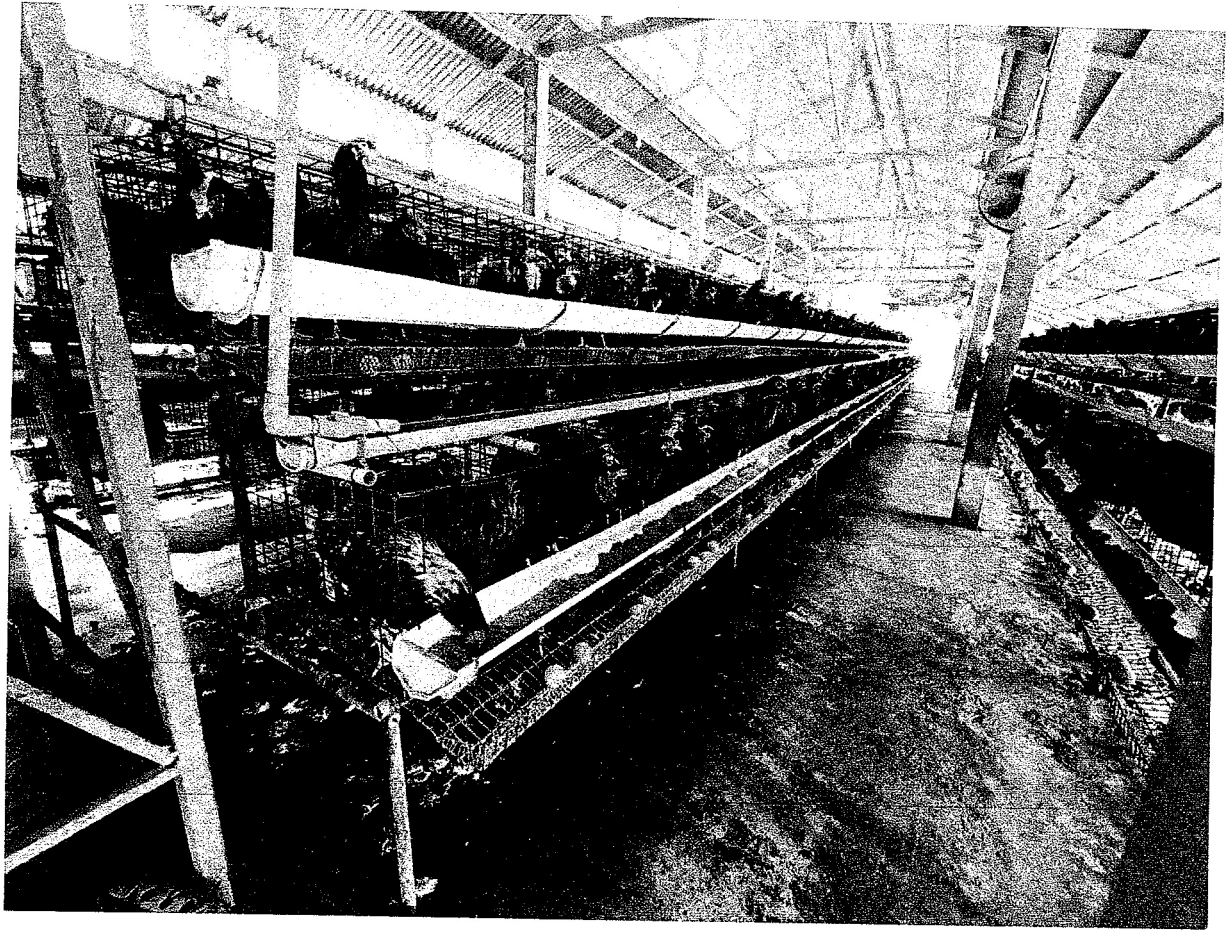
ต้นตาลฟาร์ม

อาชีพเลี้ยงไก่ไข่ บ้านสันกำแพง หมู่ที่ 7

ต้นตาลฟาร์ม

อาชีพเลี้ยงกระบือ บ้านซ่อมมกอก หมู่ที่ 3

นายบุตรศรี ตันสิงห์

อาชีพเลี้ยงกระบือ บ้านซ่อมกอก หมู่ที่ 11

นางยามดี โพธิ์สวรรค์

อาชีพเลี้ยงโค บ้านโนนสง่า หมู่ที่ 10

นายมุกดา ฤกษ์ชัย

